

Motion till riksdagen 2005/06:Bo319

av **Dan Kihlström m.fl. (kd)**

Bostadsbidrag

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar om ändring i 14 § lagen om bostadsbidrag som innebär att bostadsbidrag månadsvis lämnas som ett särskilt bidrag med 950 kr för ett barn, 1 425 kr för två och 1 900 kr för tre eller flera barn.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av en för hushållet gemensam inkomstgräns innan bostadsbidraget reduceras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att hemmaboende barn under 20 år med inkomst understigande 20 000 kr inte skall räknas in i beräkningsunderlaget för bostadsbidrag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av halvårsvisa avstämningsperioder för bostadsbidraget.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den utredning som skall tillsättas för att se över bostadsbidragen skall ges i uppdrag att ta fram förslag till ett regelverk som lindrar marginaleffekterna.

2 Inledning

Kristdemokraterna har under en lång rad av år krävt att bostadsbidragssystemet ska ses över i sin helhet. Statens utgifter för bostadsbidraget har minskat från över 9 miljarder kronor 1995 till 3,6 miljarder kronor 2005. Minskningen beror huvudsakligen på den reformering av bostadsbidragssystemet som den socialdemokratiska regeringen genomförde 1997. Denna vinst för statskassan har samtidigt inneburit att många familjer med bräcklig ekonomi drabbats mycket hårt.

Riksdagen beslutade under våren 2005 om ändrade regler för bostadsbidrag. De nya reglerna tillämpas från 2006. Ändringen innebär bland annat att den del av bostadsbidraget som lämnas som särskilt bidrag till barnfamiljer höjs. Kristdemokraterna har under flera år krävt ett nytt och fördelningspoli-

Fel! Okänt namn på

tiskt bättre bidragssystem som kan ge ett större ekonomiskt utrymme för barnfamiljer, men de förändringar riksdagen beslutat om är inte tillräckliga.

Kristdemokraterna föreslår en ytterligare ökning av den barnrelaterade delen av bostadsbidraget för familjer med fler än ett barn och att hushållsinkomsten, istället för de individuella inkomsterna, blir avgörande för bidragets storlek.

Kristdemokraterna föreslår också att bostadsbidrag ska beräknas på hela räntekostnaden för bolån. Idag räknas endast den del av räntekostnaderna som överstiger 3 procent av skulden.

I Kristdemokraternas budgetalternativ för 2006 avsätts för detta ändamål 282 miljoner kronor utöver regeringens förslag till anslag för bostadsbidragen.

Det krävs också en grundläggande översyn av bostadsbidragssystemets utformning och att åtgärder vidtas för att lindra marginaleffekterna. Riksdagen bör skicka tydliga signaler om att den utredning, som regeringen aviserat, ska syfta till sådana förändringar i regelverket.

3 Det barnrelaterade bidraget bör öka

Senare års regelförändringar innebär att bostadsbidragen inte längre svarar mot de uppställda målen. Med de kraftiga bidragsminskningar som många barnfamiljer fått vidkännas är målet att dessa familjer ska kunna efterfråga en bostad där varje barn har eget rum mycket avlägset. Det särskilda stödet till ekonomiskt svaga barnfamiljers boende är angeläget att slå vakt om. Särskilt som resten av det system som den socialdemokratiska regeringen byggt upp har flera anmärkningsvärda brister ur fördelningspolitisk synvinkel. Barnomsorgssubventionerna har i stor utsträckning tillfallit redan resursstarka hushåll. Föräldrapenningen är desto lägre ju lägre inkomst föräldern har innan barnet föds, och omvänt högre för redan högavlönade föräldrar. Barnbidraget utbetalas lika för alla. Endast bostadsbidraget kan sägas särskilt gynna resurs-svaga hushåll.

Beslutet under våren 2005 i riksdagen angående förändringar i bostadsbidraget innebar att bidraget från kommande årsskifte ökar med 100 kronor för hushåll med ett eller två barn respektive 150 kronor för hushåll med tre eller fler barn.

I Kristdemokraternas budgetalternativ har under en rad år föreslagits en höjning med 100 kronor per barn till de hushåll med barn som är berättigade till bostadsbidrag. Enligt Kristdemokraterna behövs alltså en ytterligare höjning av bostadsbidragen med 100 kronor för hushåll med två barn respektive 150 kronor för hushåll med tre eller fler barn. En höjning i minst denna storleksordning krävs för att bostadsbidraget ska få en verklig effekt på barnfamiljers möjlighet att bo ändamålsenligt och klara hushållsekonomi.

Kristdemokraterna föreslår därför att riksdagen beslutar om ändring i 14 § lagen om bostadsbidrag som innebär att den barnrelaterade delen av bostads-

bidraget månadsvis lämnas som ett särskilt bidrag med 950 kronor för ett barn, 1 425 kronor för två och 1 900 kronor för tre eller flera barn.

För familjer med två eller fler barn innebär således Kristdemokraternas förslag att bostadsbidragshöjningen i genomsnitt blir dubbelt så stor som den riksdagen beslutat ska träda i kraft vid årsskiftet 2005/2006.

4 Hushållsinkomsten ska vara avgörande

Tidigare utgjorde den samlade familjeinkomsten den bidragsgrundande inkomsten. Gränsen för när bostadsbidraget reducerades gick vid 117 000 kronor per år för båda makarna tillsammans. Nu gäller istället en individuell inkomstgräns och bidraget reduceras när någon av inkomsterna överstiger den individuella gränsen 58 500 kronor per år.

Bostadsbidragsregler som tar sin utgångspunkt i de individuella inkomsterna missgynnar familjer med låga inkomster där den ena föräldern inte arbetar. Reglerna är en del i ett ideologiskt mönster som allt tydligare framstår som familjefientligt.

Kristdemokraterna föreslår därför att det inrättas en för hushållet gemensam inkomstgräns på 117 000 kronor per år innan bostadsbidraget reduceras. Kristdemokraterna anser heller inte att inkomsten för ett hemmaboende barn under 20 år med inkomst understigande 20 000 kronor ska räknas in i beräkningsunderlaget.

5 Halvårsvisa avstämningar

I det senaste riksdagsbeslutet fanns också en lagförändring som innebär att frågan om slutligt bostadsbidrag inte får tas upp efter mer än fem år. Felaktigt utbetalda bostadsbidrag till följd av inkomstförändringar är ett betydande problem som i många fall drar ut flera år på tiden. Kristdemokraterna anser därför att avstämningsperioden för beräkning av bostadsbidraget bör göras kortare. Den nuvarande årsvisa avstämningen efter inkomstdeklaration är alltför lång och ger oönskade effekter. Varje år får en stor grupp människor till följd av inkomstförändringar betydligt mer eller betydligt mindre bostadsbidrag än vad som är berättigat. Detta leder i många fall till återbetalningskrav som kan vara mycket problematiska för den enskilde. Andra transfereeringssystem, t.ex. studiemedelsbidragen, har halvårsvisa avstämningar. Kristdemokraterna föreslår därför att halvårsvisa avstämningsperioder införs också för bostadsbidragen.

Fel! Okänt namn på

6 Bostadsbidrag på hela räntekostnaden för bolån

Den svenska debatten om neutralitet mellan upplåtelseformer inom bostadssektorn har de senaste åren nästan uteslutande handlat om de regelsystem som rör skatter och finansiering. Ur ett låginkomstperspektiv kan det vara minst lika viktigt att regelsystem rörande olika former av ekonomiskt stöd är neutrala. Ett hushåll som förutser att de kan komma att behöva stöd ska inte behöva avstå från en viss upplåtelseform bara för att dem räknar med att möjligheterna att få stöd är mindre i denna upplåtelseform. Eftersom reglerna för bostadsbidrag är betydligt mer förmånliga för hyresgäster än för dem som äger sin bostad, är det även ur ett neutralitetsperspektiv motiverat med förändringar i bidragssystemen som underlättar för hushåll med låga inkomster att äga sin bostad.

Hela räntekostnaden för ägande av bostadsrätt/småhus ska enligt Kristdemokraterna räknas med vid beräkningen av boendekostnad vid prövning av bostadsbidrag. Idag räknas endast den del av räntekostnaderna som överstiger 3 procent av skulden. För den bostadsägare som har bolåneränta på 3 procent får alltså ingen del av lånekostnaden räknas med i den situation då bostadsbidrag skulle behövas för att klara hushållsekonomin.

Denna 3-procentsregel infördes 1996. Kristdemokraterna ifrågasätter fortfarande regeringens grundläggande motiv till denna regel, men framförallt har inflationstakten sedan 1996 förändrat sig på ett sådant sätt att regeln inte längre motsvarar regeringens ursprungliga motiv.

6.1.1 Socialdemokraternas motiv är felaktiga

I proposition 1995/96:186 motiverade den socialdemokratiska regeringen 3-procentsregeln med att ”det inte är rimligt att bostadsbidrag lämnas för den del av räntan som utgör en kompensation för inflationen, eftersom detta innebär att bostadsbidragen subventionerar en förmögenhetsuppyggnad”.

Kristdemokraterna ser tvärt emot att bostadspolitiken bör syfta till att också personer som är i behov av bostadsbidrag ska ges ett stöd att långsiktigt bygga upp förmögenheter i form av sina bostäder.

6.1.2 Socialdemokraternas argument är föråldrade

Skälen som Socialdemokraterna angav för inrättandet av 3-procentsregeln föreligger inte längre, utan i linje med intentionen i propositionen ska den revideras nedåt eller helt avskaffas. I proposition 1995/96:186 anfördes:

Regeringen anser att tre procentenheter för närvarande är en lämplig nivå för reduceringen. Denna procentsats bör därför gälla tills vidare. Procentsatsen bör kunna ändras med anledning av förändringar i inflationstakten. Sådana justeringar bör dock inte göras fortlöpande utan endast vid avsevärda förändringar.

En sådan avsevärd förändring av inflationstakten har inträffat och Kristdemokraterna föreslår därför i riksdagsmotionen ”Enklare bostadsägande för unga

och låginkomsttagare” att 3-procentsregeln i bostadsbidragsförordningen tas bort.

Riksdagens utredningstjänst har beräknat den statsfinansiella kostnaden av ett borttagande av 3-procentsregeln till 82 miljoner kronor per år. En sådan resursförstärkning till anslaget för bostadsbidrag föreslås därför i Kristdemokraternas budgetalternativ för åren 2006–2008.

7 Förändrat bidragssystem för minskade margineffekter

Bostadsbidraget reduceras med 20 procent av den del av den bidragsgrundande inkomsten som överstiger 117 000 kronor per år för en ensamstående vuxen med barn eller 58 500 kronor för var och en av makar eller sambor med barn. Margineffekten uppgår alltså till 20 procent. Tillsammans med effekterna av inkomstskatt och eventuella andra bidrag innebär det att bostadsbidraget försvårar för människor att lämna bidragsberoende bakom sig.

Den översyn som regeringen aviserar i budgetpropositionen måste enligt Kristdemokraterna syfta till att förtjänsten av att arbeta eller arbeta mer ska öka. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att den utredning som ska tillsättas för att se över bostadsbidragen ska ges i uppdrag att ta fram förslag till ett regelverk som lindrar margineffekterna.

Stockholm den 5 oktober 2005

Dan Kihlström (kd)

Ragnwi Marcelind (kd)

Sven Gunnar Persson (kd)

Björn von der Esch (kd)

Tuve Skånberg (kd)

Annelie Enochson (kd)

Johnny Gylling (kd)

Lars Gustafsson (kd)